

Kurzus kódja(i): FLM-101:3

Kurzus címe: Filmesztétikai alapfogalmak

Tanár neve: Bárdos Judit

Kurzus időpontja, helye: Kedd 12.30-14.00, 34-es terem

Kurzus típusa: előadás

Kurzus leírása: A filmelméleti alapfogalmakat, a film formanyelvének néhány elemét és a filmtörténet néhány kiemelkedő irányzatát úgy ismertetem, hogy párhuzamosan haladunk mind a három szálon, minden órán. A végén a három szál összefonódik, és így foglalok össze három komplex témát (a képmélység, a montázs és a narráció problémáit).

1. A kép szerepe a kultúrában. Az őskori barlangfestmények, a perspektivikus ábrázolás a reneszánszban és azután. Bazin „a fénykép ontológiájáról”. Lumière, Méliès. Két modell a film hőskorában.
2. A fénykép és a film feltalálásának szerepe a vizuális kultúrában. A film mint technikai művészet. A technikai sokszorosíthatóság problémája: Panofsky, Benjamin. Az európai (francia, olasz, svéd, dán) némafilm kezdetei.
3. A keret. A filmkép kompozíciója. A látás pszichikai törvényszerűségei. Az amerikai némafilm kezdetei: Griffith, Chaplin, Keaton.
4. A plánok. Balázs Béla filmesztétikája. Irányzatok a német némafilmben.
5. Az idő- és téralkotás a filmben. Arnold Hauser. A kameraállások, a kameramozgások. Irányzatok a francia némafilmben.
6. A montázs. Kulesov kísérletei, Eisenstein elmélete. Irányzatok az orosz némafilmben.
7. A hangosfilm esztétikai problémái. A beszéd, a zörej, a zene szerepe a filmtörténet különböző korszakaiban.
8. A nézőpont a filmben. Kinek a szemével látunk? A hitelesség problémája: amit „a saját szemünkkel látunk”. Lotman a valóság illúziójáról.
9. A színes film esztétikai problémái. Valószerűség és stilizáció. Példák a filmtörténet különböző korszakaiból.
10. A képmélység esztétikai problémái. Bazin: „A filmnyelv fejlődése”. A francia „költői realizmus”. A „valóságban hívők”. Welles.
11. A „költői film”. Pasolini filmelmélete. Az olasz neorealizmus.
12. A narráció. Ki az elbeszélő a filmben? Lineáris, témavariációs és spirális narráció. (Susan Sontag). A francia új hullám. A modernizmus.

Kurzus teljesítésének követelményei: A kurzus írásbeli (zárthelyi) vizsgával zárul.

Kötelező / ajánlott filmek: -

Kötelező / ajánlott irodalom:

Ajánlott olvasmányok a filmelmülethez:

Balázs Béla: *A látható ember* In: Balázs Béla: *A látható ember - A film szelleme* Gondolat, Budapest 1984.

Szergej Eisenstein: *A filmforma dialektikus megközelítése, Montázs 1938., A színes film* In: Szergej Eisenstein: *Válogatott tanulmányok* Áron Kiadó, Budapest 1998.

André Bazin: Korunk nyelve, A fénykép ontológiája, A filmnyelv fejlődése In: André Bazin: *Mi a film?* Osiris Kiadó, Budapest 1995.

Részletek Arnold Hauser, Erwin Panofsky, Edgar Morin, Walter Benjamin és Jurij Lotman írásaiból. In: *Képkorszak*. Szöveggyűjtemény a „Mozgóképkultúra és médiaismeret” oktatásához. Szerkesztette Gelencsér Gábor. Korona Kiadó, Budapest 1998.

Pier Paolo Pasolini: A költői film In: Pier Paolo Pasolini: *Eretnek empirizmus* Osiris, Budapest 2007. 211-232. o.

Susan Sontag: Bergman: *Persona* (1967). In: Susan Sontag: *A pusztulás képei* Európa Könyvkiadó, évszám nélkül, 117-145. o.

Ajánlott könyvek a formanyelv tanulmányozásához:

Bíró Yvette: *A film formanyelve*. In: Bíró: *A hetedik művészet, A film drámaisága*. Századvég Kiadó, Budapest 1994.

Szabó Gábor: *Filmes könyv* Ab Ovo 2002.

Duló Károly: *A néző filmje* Gondolat Kiadó, Budapest 2006.
